

2/2012

KNIŽNÍ ZNAČKA

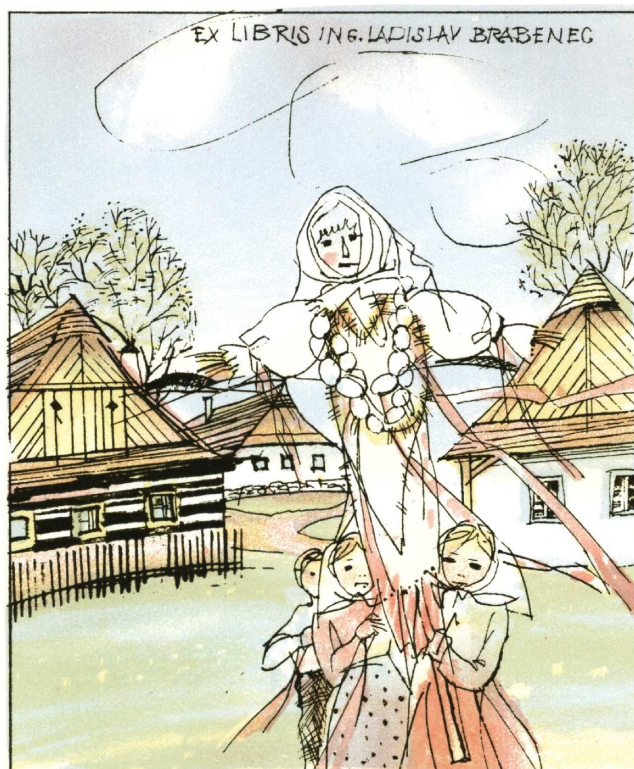
SPOLEK SBĚRATELŮ A PŘÁTEL EXLIBRIS

KAREL BENEŠ

Kdysi jsem v úvodu jedné ze Žní v Hradci Králové osobně vyzdvihl Josefa Váchala a Karla Svolinského na pomyslné vrcholy fantazie a umění v tvorbě exlibris. Snad nebudu daleko od pravdy, když budu považovat Karla Beneše za pokračovatele velkého umění svých profesorů na VŠUP v Praze A. Strnadela a K. Svolinského. Ostatně je častým jevem, že v čele českého moderního umění ve všech oborech stáli Moravané. Tak jak jsou nám milé moravské, slovácké a slovenské lidové písně, tak na nás mile, vroucně a procítěně působí obrazy, grafiky a ilustrace moravských výtvarníků. Pro nás, milovníky něžné krásy drobných exlibris, je tímto umělcem především akademický malíř a grafik Karel Beneš, narozený 1. května 1932 ve Vlčnově na Moravském Slovácku.

Nekonečná trpělivost, laskavost a vstřícnost K. Beneše k naší početné obci sběratelů exlibris ze všech českých a moravských krajů daly vzniknout ohromnému počtu drobných grafik, které odrážejí ty nejčistší lidské tužby, naděje a lásky prostých lidí, neochvějných ve své víře v dobro a zachování ušlechtilé krásy.

Třebaže Karel Beneš trpělivě plnil tematické požadavky sběratelů k zobrazování krajín a měst z jejich okolí, zůstávají čtyři poetické osobní náměty autora dominantními v jeho tvorbě: krása ženského těla, klauni a kolombíny, lidové kroje a zvyky a hudební motivy, jinak řečeno motivy krásy, melancholie lidských osudů, pevné zakotvení v domově a božská fantazie hudby. Jen skutečný umělec dokáže toto vše vtělit pevnou linkou a harmonií barev do líbezného grafického listu.

Karel Beneš, L4/5, 1996

Karel Beneš používá téměř výhradně při své grafické tvorbě kamenorytinu doplněnou barevnou litografií, avšak také v technice leptu vytvořil vynikající grafické listy. Věrně doprovázel naše sjezdová setkání pamětními grafickými listy po několik desítek let a právem se stal čestným členem SSPE v roce 1992. Za svá exlibris získal několik ocenění u nás i v zahraničí. Je vyhledávaným autorem i u náročných zahraničních sběratelů a je jimi považován za čelného představitele českého grafického umění. Spolek vydal soupis exlibris K. Beneše v roce 2010, je v něm dokumentováno celkem 508 listů. K tomu se řadí každoroční novoročenky, které patří k těm nejkrásnějším. Pro náročnější milovníky grafického umění jsou připraveny velké grafické listy K. Beneše v prodejní galerii SČUG Hollar v Praze.

Spolu se svojí paní, akademickou malířkou a grafičkou Danielou Benešovou, uspořádal velké množství výstav u nás i v zahraničí, které přinesly milovníkům umění nezapomenutelné zážitky.

Přejeme manželům Benešovým mnoho dalších uměleckých úspěchů a těšíme se na další setkávání při příležitosti výstav, sjezdů a dalších spolkových akcí.

Jan Langhammer

Karel Beneš, L4/5, 2010

JIŘÍ BRÁZDA

Často používáme slovo „dokonalý“ ve spojení s hudebními produkcemi, při hodnocení půvabů žen a pochopitelně i při kritice umělecké tvorby, grafiku nevyjímaje. Samozřejmě diváka i kritika při prohlížení Brázdových grafik i kreseb to někdy zneužívané slovo bezprostředně napadne: dokonalá, promyšlená kresba, dokonale a mistrovsky zvládnuté řemeslo, dokonalé propracování jednotlivých detailů. Proto nezbývá než se uskromnit při používání tohoto výrazu a konstatovat, že výtvarný projev Jiřího Brázdy je mimořádně zajímavý, působivý, provokující a nutí diváka k zamýšlení nejen nad kresebným pojetím, ale i nad samotným sdělením, jež do grafických listů ukládá.

Dospěl jsem k přesvědčení, že Brázda se vypracoval k oné pomyslné hranici, že je na vrcholu tvůrčího procesu, a uvažoval jsem, co bude následovat. Vždyť grafická deska byla od samých počátků pojata v celém rozsahu, z temných ploch lze vyčíst určité napětí i tajemství, barvy byly náznakem možného vykročení k okrům, ze-

mité hnědi, fialové či zelené, ale zůstávaly vždy decentní a pro vybraný motiv přiléhavé. Kresba prozrazovala virtuózní lehkost, s níž jejich tvůrce manipuloval na papíře či kovové plotně. Znalost anatomie je samozřejmostí, a pokud se rozhodl, že figura, postava ženy či muže musí být deformována, je to vždy v souladu s vybraným námětem. Jak se bude vyvíjet kresba i grafické dílo po dosažení onoho vrcholu? Ustrne umělec ve vývoji, začne rozměšňovat zvolenou tematiku, v níž většinou žena hraje prim, přesune svůj tvůrčí záměr na jiné náměty, nebo se bude věnovat přednostně a převážně malbě, která tvoří jakýsi protipól jeho uměleckých zájmů?

Jiří Brázda se rozhodl pro určitý experiment s deskou. Zatímco plocha starších listů byla propracována do krajnosti, i za cenu, že divák musel zvýšit pozornost, aby mu neunikly jemné, často zašifrované detaily z umělcova sdělení, pak novější práce se vyznačují jakousi uvolněností a prosvětlením. Bílé nebo jen zčásti pokryté plochy kresbou nabývají na významu a spoluvytvářejí náladu grafického listu. Nutno přiznat, že ku prospěchu věci! Ukázkovým příkladem je soubor sedmi exlibris nesoucí název *Sedm smrtelných hříchů*, ve kterém vystupuje pochopitelně opět žena, a divák ji sleduje v rolích předvádějících zranitelného člověka, pohybujícího se životem od závesty až ke smilstvu. Z cyklu vyčteme, že ono výše popisované uvolnění prostoru a větší průnik světla do plochy jednotlivých listů umožňuje snadnou orientaci a zvyšuje prožitek při prohlížení grafik. Není divu, že za tento soubor získal autor druhou cenu na XXIII. bienále současného exlibris v roce 2011 v Malborku. Stejně zajímavě působí listy z roku 2010, kdy v experimentu pokročil tak daleko, že na výsledném grafickém listu vidíme jen jednoduchou kreslicí linku prozrazující Brázdovu jistotu, zručnost a znalost ženského těla. Čistá plocha nás ani trochu neruší a může být náznakem, kudy se bude ubírat budoucí umělcův vývoj. Na výstavě v Galerii Hollar uvidíme i další vybrané grafické listy a kresby, dokazující, že Brázdu čas nezaskočil, že zdárně překročil onu „hranici dokonalosti“ a oprávněně ukazuje, že žena je nevyčerpatelným a stále stejně lákavým zdrojem inspirace a zaslouží si obdiv umělců, sběratelů i kritiků. Brázda nabízí svůj pohled a mnozí z nás se k jeho názoru vděčně připojujeme.

Galerie Hollar Praha, 30. května 2012

Jiří Brázda, Lenost, C2+C4+C7, 2010

Karel Žižkovský

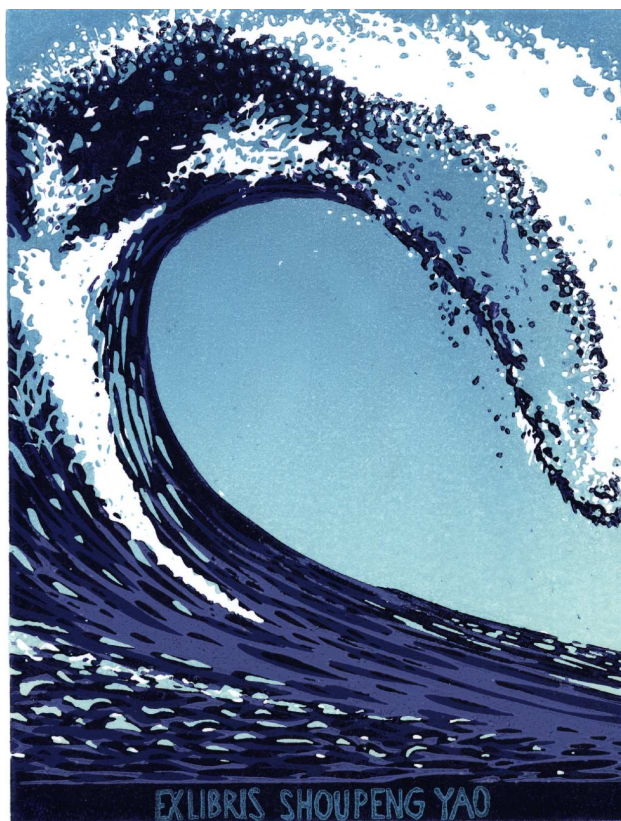
Jiří Brázda se narodil 9. 5. 1952 v Teplicích. Studoval na Střední uměleckoprůmyslové škole (1967–1971) a na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze u profesorů Zdeňka Sklenáře a Jiřího Mikuly (1973–1979). Věnuje se grafice volné i příležitostné, kresbě a malbě. Je výrazným tvůrcem českého současného exlibris, za něj získal mnoho ocenění domácích i zahraničních. Svou grafickou tvorbu představil na desítkách autorských výstav. Členem SSPE je od roku 1983 a členem SČUG Hollar od roku 2000. Další informace lze nalézt na autorových webových stránkách www.brazdaart.cz/. Srdečně blahopřejeme k trochu překvapujícímu jubileu.

AKADEMICKÁ SOCHAŘKA RENATA REA ŠIMLÍKOVÁ

Akademická sochařka Renata Rea Šimlíková sedí ne na dvou, ale na třech židlích, a přesto sedí pevně. Své umění rozděluje mezi sochařství, malířství a grafiku. Ač rozdílné materiálně, jsou si tyto její výtvarné obory blízké svojí duší. Podobnost je patrná zejména u malby a grafiky při zobrazování tajemných krásných žen. Je obdivuhodné, že stejné ruce mohou vytvořit kladivem a dlátem monumentální sochařské dílo z pískovce a současně drobné grafické dílo těmi nejpracnějšími „suchými“ grafickými technikami. Významná ocenění v mnoha soutěžích získala R. Šimlíková za tvorbu exlibris. Přejeme autorce hodně tvůrčích úspěchů v souvislosti jejím půlkulatým jubileem.

Jan Langhammer

GRAFIK MARTIN MANOJLÍN

Martin Manojlín, X3/6, 2008

Martin Manojlín zarputile sleduje nasazený směr a tvoří své barevné grafiky v technikách dřevořezu a linorytu bez použití konturní desky. Za tento ojedinělý a působivý způsob grafické tvorby získal několik zahraničních i tuzemských ocenění za volnou grafiku a především za exlibris. Svojí tvorbou zaujal rovněž výtvarníky a sběratele v daleké Číně, kterou několikrát navštívil. Jeho doménou je zobrazování přírodních jevů, krajín a architektury; zcela opomíjí figurální tvorbu.

Narodil se 1. 6. 1972 v Ostrově nad Ohří. Vystudoval (1995) Pedagogickou fakultu na Univerzitě Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem - češtinu a výtvarnou výchovu (profesoři Miloš Michálek a Alois Kračmar). Profesi učitele se nevěnuje, ale zůstala mu láska k výtvarnému umění – je oblíbeným autorem exlibris

a rovněž jejich sběratelem. Členem SSPE se stal v roce 1995 a nikdy nechybí na sjezdech sběratelů. Je pravidelným a úspěšným účastníkem přehlídek a soutěží v tvorbě exlibris u nás i v zahraničí.

Přejeme mladému autoru tvůrčí invenci a další úspěchy u sběratelů a v exlibristických soutěžích.

Jan Langhammer

ANTONÍN PRŠALA OSLAVIL PĚTAOSMDESÁTKU

Dne 25. 5. 2012 se v liberecké výstavní síni Boženy Němcové konala vernisáž výstavy nazvané Z Vysokých Tater. Jednalo se o výstavu temperových obrazů našeho člena Antonína Pršaly k jeho osmdesátým pátým narozeninám (*27. 5. 1927).

Antonín Pršala, X3, 2011

Bylo to odpoledne plné harmonie. Obrazům, zachycujícím tu vlídnější tvář tatranské přírody, vtiskl výtvarník mimořádnou barevnou působivost a ony jako by se vzájemně barevně doplňovaly, takže celá výstavní síň působila dojmem příjemné barevné kompozice. Harmonická byla i atmosféra setkání jubilanta s mnoha přáteli, kteří mu přišli popřát hodně zdraví a štěstí do dalších let. A k tomu se připojujeme i my všichni z našeho spolku, kteří libereckého výtvarníka a sběratele známe. Antonín Pršala je stále stejně výtvarně aktivní i v drobné grafice, v jeho soupisu linorytových exlibris je již 63 položek a vedle toho i 20 novoročenek, v nichž dominují sportovní náměty. Každoročně se zúčastňuje důležitých domácích exlibrisových přehlídek a také několika zahraničních soutěží.

Ladislav Dvořák, Velké Hamry

SVĚT JINDŘICHA PILEČKA

Když jsem uvažoval o úvodním slovu k dnešní výstavě, měl jsem zlomyslný nápad. Vytáhnu text, odpřednášený v těchto prostorách před mnoha lety a v závěru jen dodám: škoda, Jindřichu, že už nejsi mezi námi! Nakonec jsem si ale uvědomil, že jsem člověk věřící a přesvědčený, že Jindřich Pileček, laskavý romantik s čistou duší, musí být určitě tam někde v prostoru, kterému říkáme nebe, a dnes je tedy určitě s námi, protože si vyžádal nebeskou propustku a stojí skromně támhle v koutě a poslouchá, co o něm začnu vyprávět. Tak tě zdravím, Jindřichu, vítám tě na výstavě v Lokti, stejně jako vás, vážení přátelé, a můžeme začít.

Celé rozsáhlé dílo Jindřicha Pilečka, absolventa Vysoké školy umělecko-průmyslové v Praze v ateliéru prof. Karla Svolinského v roce 1968, si zaslouží naší pozornosti, a nejen naší. Stále více sběratelů (a ti jsou barometrem pravdy!), ale i odborníků si uvědomuje, že složitá a osamocená cesta, na kterou se po skončení školy vydal, byla nakonec korunována úspěchem. Jindřich přesvědčivě dokázal, že není nutno podléhat módní panice a snažit se za každou cenu být zajímavý, aby kritici mohli vykřikovat: „...imaginace barev a čar, pochopení prostoru, do kterého pronikají beztvare zrudnosti a ošklivosti nás naplňují údivem a jsme přesvědčeni...“. Nic takového nelze prohlásit o zde přítomném umělci, jehož práce si můžeme dnes prohlížet a obdivovat. Jeho grafické listy, realizované technikou leptu kombinovaného s akvatintou, jsou důkazem, že kvalita, obsahová pestrost a různorodost, poetický pohled na svět i na krásu mají stále stejný význam navzdory všem pokrytcům a hlupákům.

Jindřich od samého začátku hledá inspiraci v přírodě, v přírodě čisté, neposkvvrněné, neponičené lidskou zlobou a hloupostí, ale objevuje i v devastované krajině

Jindřich Pileček, C3+C5, 2002

zajímavé prvky, skrytá tajemství a uvědomuje si tu neuvěřitelnou vitalitu, se kterou se snaží rány po člověku zacelit. Staré lomy v okolí Karlštejna, sokolovské povrchové doly, to byla místa měnící se doslova před očima. Lomy zarůstaly bujnou vegetací, jezírka ožila novým životem, káně se usadilo ve větvích stromů. A Sokolovsko? Jindřich kdysi v rozhovoru pro redaktora Ivana Rösslera prohlásil: „Ta krajina se mění ze dne na den. Jeden den je tu cesta a druhý den končí nad propastí.“ Dnes je všechno znovu jinak. A právě ty proměny Pilečka provokovaly, lákaly a podněcovaly jeho fantazii. Dovedl vidět to, co jiní neviděli, nacházel takové motivy pro své grafické listy, o nichž se nám často ani nezdá. Teprve v okamžiku, kdy je umělec graficky zpracuje s patřičnou

nadsázkou či doplní o kuriózní atributy zdůrazňující vlastní děj či napětí, si plně uvědomíme, že jsou nám důvěrně známé.

Pileček chodí krajinou, zapisuje pozorně do své fantazie i skicáku nevidané objevy, sleduje člověka v přírodě i ve městě, určuje mu vybrané úlohy a úkoly, někdy až směšné, kuriózní, a my si konečně uvědomíme, že ten vousáč s kšiltovkou není ani trochu nudný patron, ale naopak laskavý člověk se smyslem pro téměř něžný humor. Kdo měl možnost s Jindřichem „chodit světem“, který byl někdy zastoupen pražskou ulicí, jindy jen hezkou stezkou v lese a jindy zase starou hospůdkou, dá mi určitě za pravdu, že byl nejen mimořádný grafik a malíř, ale zároveň vysoce vzdělaný člověk, milující knihy, z nichž dovedl čerpat poučení i radost, měl rád lidi, pokud nenosili

uniformy, měl rád život ve všech podobách a rád vyprávěl své zážitky při toulkách za novými náměty.

Nechtějte, abych vám zasvěceně popisoval anebo vysvětloval Pilečkovu grafiku. Je srozumitelná, plná poezie, překypuje někdy neuvěřitelnými a zdánlivě nemožnými nápady, ale pokaždé diváka potěší svou upřímností a poetickou symbolikou. Zbývá připomenout, že Pilečkovu dílo zahrnuje stovky opusů: drobnou grafiku, nádherné bibliofilské tisky, tematicky zaměřené soubory, četná exlibris, určená pro sběratele drobné grafiky, a jen těch lístků s přípisem jména bylo úctyhodných dvě stě devadesát čtyři. Musím přiznat, Jindřichu, že jsi nezahlédl, a pevně věřím, že jednou tě budou lidé shánět stejně dychtivě jako kdysi opomíjeného Josefa Váchala!

Kam jsi zmizel z toho kouta? No vidíte, já si tady řečnám, jemu už asi skončila vycházka a nestačil jsem mu ani sdělit, že s panem Karlem Scherzerem dokončujeme jeho první monografii, která potěší i mnohé z vás, pokud nebudete litovat peněz a zakoupíte si ji, aby vám nadaného umělce stále připomínala.

Městská knihovna Loket, 22. května 2012

Karel Žižkovský

VZPOMÍNKA NA OSLAVU FILLOVÝCH SEDMDESÁTIN

Při příležitosti letošního 130. výročí narození Emila Filly vzpomínám, jak jsme tenkrát v roce 1952 v ateliéru monumentální malby na VŠUP v Praze slavili jeho 70. narozeniny. Pan profesor vešel do ateliéru, který byl zaplněn jeho žáky i žáky z ostatních ateliérů, a po malovaném papírovém koberci došel k trůnu, pracně vyrobenému mými kolegy, vystoupil na něj a usedl. Za zády na zdi měl velikou ozdobně vyvedenou sedmdesátku a před ním stál velký kaširovaný poschod'ový dort s malinkým dortíčkem a 70 svíčkami na vrcholu. Dostal od nás koš chudých dáreků a připili jsme mu na zdraví vínem, na které nám přispěl. Na začátku oslavy mu přišli gratulovat rektor architekt Pavel Smetana, profesor Jaromír Pečírka, profesor Karel Svolinský a ostatní profesori a pak i žáci-absolventi, jako Jitka a Květa Válový, Karel Vaca, Čestmír Kafka,

Libor Fára, Milan Grygar, Jan Solovjev, Jaroslav Klápště, Dalibor Matouš a další.

Filla seděl v křesle, popíjel s námi, a protože se tenkrát hodně hrálo a zpívalo a bylo mezi námi hodně Moravanů, zpívaly se hlavně lidové písničky. Filla v té době vytvářel velké svitky barevnými tušemi na motivy slováckých a slovenských písní. Chtěl, abychom mu je zpívali. Miloval je. Nejen pro krásu a poetičnost obsahu a nápěvu, ale také proto, že se zrodily z lidu. Říkal: „Lid rozuměl umění, poněvadž jím

žil.“ V té době již byl Filla nežádoucí postavou v socialistické kultuře a vystavování mu bylo zakázáno. Kubismus, kterému zasvětil celé své dílo, byl označen jako formalistický, úpadkový a buržoasní směr. Nastal boj proti modernímu umění. Jakou silou ducha musel oplývat tento nemocný člověk, po šest let vězněný v Buchenwaldu! Pracoval a věřil si až do konce. My, jeho poslední žáci, jsme měli to štěstí, že jsme s ním mohli pobýt ještě do června 1953. Po prázdninách, na začátku října 1953, se sešla hrstka jeho žáků v ateliéru, ale už se nezačalo. Filla 4. října 1953 zemřel. Rozstrkali nás do různých ateliérů k profesorům Antonínu Strnadellovi, Karlu Svolinskému, Josefu Novákovi apod. Ti ovšem učili zcela jiné obory. Stali jsme se nežádoucími, jako náš učitel. Naštěstí jsme již měli jeho základy v krvi.

Alena Antonová

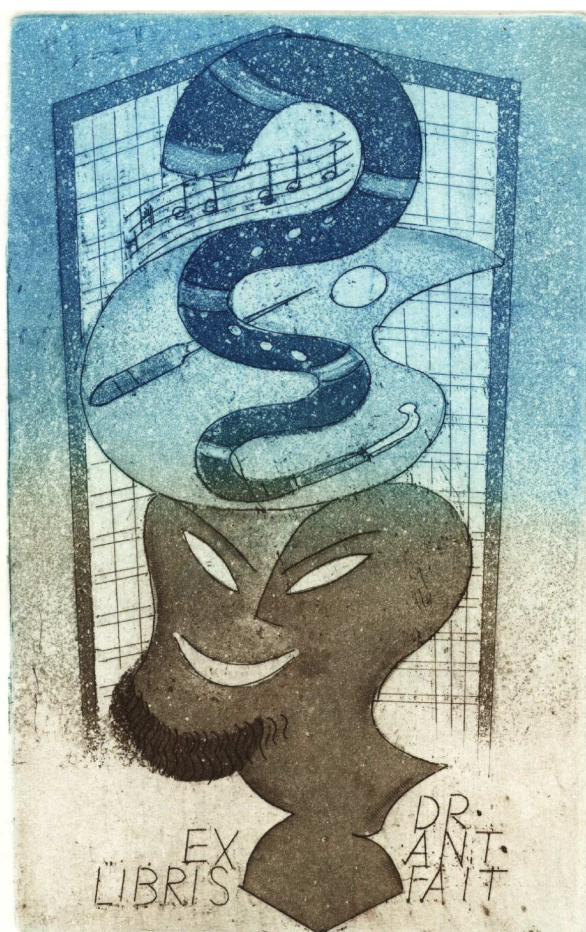
ZDENĚK FUKSA - DEVADESÁTILETÝ

Brněnský výtvarník, grafik a pedagog Zdeněk Fuka se 9. září 2012 dožije 90 let. K jeho letošnímu jubileu jsme mohli navštívit výstavu jeho díla v pěkném prostředí Křížové chodby Dominikánského kláštera v Brně (2. - 26. dubna 2012).

Z velkého počtu návštěvníků vernisáže by žádný přítomnému umělci jeho věk nehádal. Je svěží duchem, stále zvědavý a hledající nové formy výtvarného projevu. Příkladem může být jím objevená technika monothermů, kde využívá vlastnosti barevných prášků z polyetylenu - termoplastické hmoty. Ty v různých uskupeních nahřívá na kovové desce a přenáší na papír, dřevo či jinou podložku. Používal i elektrickou jehlu k vypalování linolea a vytvářel tisky z plochy nebo hloubky. Zvláštností přípravy jeho žlutkových temper je, že jednou z ingrediencí je pivo.

Nejoblíbenější z jeho díla jsou akvainty - pro jejich osobitost a velké mistrovství. Tímto způsobem zvětšil krajinu Vysočiny, rodné Brno, zahrady, motýly i krajiny z cest do zahraničí. Zejména Bretaň, zádumčivá krajina Keltů, jejíž kalvárie a moře mu učarovaly, a potom jih horkého Řecka. Jak o něm píše historik umění Jiří Hlušíčka - balastu popisnosti grafik čelí schopností vyhmátnout genius loci dané krajiny a ve výsledném zobrazení ji obdaří lyrickým, místy poněkud nostalgickým kouzlem.

Abstraktně zpodobňuje Z. Fuka mikrosvět i makrosvět. Záhady a objevy vesmíru jej lákají. Kreslí hvězdice i svět moře. Pastely i grafikou vyjadřuje obdiv

Zdeněk Fuka, C5, 1987

k světu polodrahokamů - kamenů. Svět hudby k nám promlouvá hudebními motivy v barevných plochách a prolínajících se liniích.

Jak je možné, že toho tolik vytvořil a je stále svěží? Je to tím, že výtvarná práce je jeho koníčkem. Své zdraví si celý život upevňuje turistikou. Každý týden do současnosti chodí s manželkou a přáteli do přírody na delší túry. Nezapomenu, jak jsme před léty se Zdeňkem cestovali vlakem do České Třebové. Odtud se vydali na pěší túru do Kozlova k domku, kde žil a tvořil M. Švabinský, navštívili tam hřbitůvek s hroby Vejrychových a prošlapali celou tu krásnou krajinu okruhem zpět k železnici.

Zdeněk je pohodový, příjemný člověk a jeho povaha se zračí v jeho díle. Narodil se v Brně, vystudoval zde reálné gymnázium. Studium na Škole uměleckých řemesel v Brně přerušila 2. světová válka. Byl totálně nasazen a po válce v roce 1948 školu dokončil (učil jej P. Dillinger). Pokračoval ve studiu na Pedagogické fakultě Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Brně (1949-1953). Pak učil na jedenáctiletce, pracoval v propagaci a od r. 1967 až do důchodu vyučoval písmo a výtvarné obory na Střední umělecké průmyslové škole v Brně.

Je členem skupiny Q výtvarníků Moravy. Uspořádal 50 autorských výstav, zúčastnil se 36 skupinových výstav doma i v cizině (zejména ve Francii). Kromě velkých grafických listů tvořil i exlibris (více než 30 kusů) a novoročenky. Bohužel nemá seznam této drobné grafiky (přislíbil, že spolu chybu napravíme). Pro sekci grafiky při KPVU v Brně zhotovil grafické listy pro sjezdy, setkání přátel a pro různé příležitosti (subskripce, výročí). Spolu s Antonínem Odehnalem a Miroslavem Štolfou patřil mezi spolehlivé "dodavatele" grafik pro širší základnu KPVU - za symbolické ceny.

Co bychom Ti měli, Zdeňku, k jubileu přát? Aby se Ti stále dobře dařilo a osud Ti umožnil dále pracovat a tvořit pro radost svou a nás všech.

Jarmila Janků

VZPOMÍNKY NA JUBILANTY

Počátky moderního českého exlibris jsou časově spojeny s převratnými politickými změnami na počátku 20. století, které přinášely nové názory na výtvarné umění a často krutě zasahovaly do života výtvarníků, zvláště v průběhu 1. světové války.

Rudolf ADÁMEK (1882-1953), malíř, grafik, ilustrátor a restaurátor fresek, vystudoval AVU v Praze (prof. F. Ženíšek). Počátky jeho umělecké tvorby jsou spojeny s dobovým symbolizmem; spolu s J. Konůpkem, F. Koblihou, J. Váchalem a J. Zrzavým se zúčastnil II. výstavy sdružení Sursum v Praze. Byl členem SVU Myslbek. Věnoval se ilustraci a také restaurování fresek. V letech 1910-1945 vytvořil přes 20 exlibris, popsanych v seznamu O. Hradečného, č. 118 z roku 1949, SSPE; jedná se vesměs o figurální motivy pro-

Rudolf Adámek, X3, 1913

vedené v dřevorytu a litografii nebo o kresby reprodukovány zinkograficky. Galerie moderního umění v Roudnici nad Labem uspořádala v roce 1995 jeho soubornou výstavu a vydala výstavní katalog (viz Knižní značka 3/1995, s. 10). V souvislosti s výstavou byly vydány novotisky z původních desek R. Adámka.

Jaro BERAN (1892-1962), malíř, grafik a ředitel galerie, spojil svůj život s rodným Libercem. Studoval v Liberci, Drážďanech a Lipsku a stal se odborným

Jaro Beran, X2, 1923

učitelem kreslení. Po roce 1945 byl jmenován ředitelem liberecké galerie. Nám je především známý jako plodný tvůrce a sběratel exlibris (dopisoval si s mnoha výtvarníky a sběrateli exlibris). Od roku 1919 provedl asi 400 exlibris ve všech grafických technikách (hlavně však v dřevorytu a leptu) a získal za ně několik ocenění.

V seznamu exlibris č. 14 z roku 1942, který zpracoval P. Vodehnal, je popsáno 260 exlibris. Pokračování soupisu z let 1942 až 1960 je uveřejněno ve Zprávách SSPE 45 z roku 1962; v tomto čísle Zpráv je rovněž uveřejněn zajímavý článek B. Mánkové k umělcovým sedmdesátinám (J. Beran patřil mezi

průkopníky letectví a závodního lyžování). Alex Beran (*1923), malíř a grafik v Liberci, je jeho synem.

Bohumil KRS (1890-1962), malíř, grafik, ilustrátor a scénograf, absolvoval Uměleckoprůmyslovou školu v Praze (1914, profesori E. Dítě, F. Kysela, V. H. Brunner). V 1. světové válce přišel po zranění na ruské frontě v roce 1915 o levou nohu. Působil jako profesor kreslení na Moravě a posléze v Plzni. Byl věrným přítelem malíře a grafika Josefa Hodka. Tvorbě exlibris se věnoval příležitostně a podle seznamu č. 66 (J. Žižka, SSPE 1944) jich vytvořil 25 a později ještě dalších pět. Většinou se jedná o mistrné kresby reprodukovány v barevné zinkografii. V kresbě, grafice a malbě se často věnoval zobrazení ženského aktu v jeho typickém pojetí. Působivé jsou rovněž krajinné motivy z okolí Plzně. V roce 1998 vydal SSPE jeho list Slovníku tvůrců exlibris, kde jsou podrobnější údaje. V Plzni vyšla jeho monografie v roce 1974, kterou napsal J. Brand.

Bohumil Krs, P1/2, 1935

Jan Langhammer

Ing. IVAN BOHÁČ

Věčně usměvavý a vstřícný Ing. Ivan Boháč oslavil na Mezinárodní den dětí své půlkulaté jubileum. Po zralém uvážení vstoupil do našeho spolku v roce 1999 a v roce 2006 se stala naší členkou i jeho paní, PaedDr. Jaroslava Boháčová. Svůj sběratelský zájem soustředil na špičkové české grafiky, kteří pro něj vytvořili překrásná exlibris v duchu současného trendu, tj. osobní grafiky se zaklínací formulkou Ex libris. Touto „nakladatelskou činností“ výborně propaguje českou moderní grafiku na sjezdech sběratelů u nás i v zahraničí výměnou za podobné grafické skvosty. Nemalou energii věnoval kompletaci exlibris vytvořených pro Marii Jančákovou, rozenou Přibilovou (1887-1959), přítelkyni Josefa Váchala a zakládající členku našeho spolku. Sbírkou si můžeme prohlédnout na jeho osobních internetových stránkách www.exlibrisweb.cz, kde jsou téměř všechna, včetně vzácných exlibris F. Tichého a J. Váchala. Na jeho webových stránkách nalezneme také galerii exlibris Evy Haškové, fotografie ze sjezdů a valných hromad SSPE a mnoho dalších spolkových informací.

Eva Hašková, C3+C5, 2008

Jubilant byl krátce členem výboru SSPE, napsal několik hodnotných článků do časopisu Knižní značka, kde na sebe prozradil zájem o barokní českou literaturu. Další informace o jubilantovi si můžeme vyhledat v české verzi Who is who? (v České republice) 2006. Dovíme se zde, že rád cestoval, studoval japonštinu a vystudoval dvě vysoké školy (chemickou a ekonomickou). Zprostředkování cest a pobytů v Praze zahrnul do svých současných aktivit.

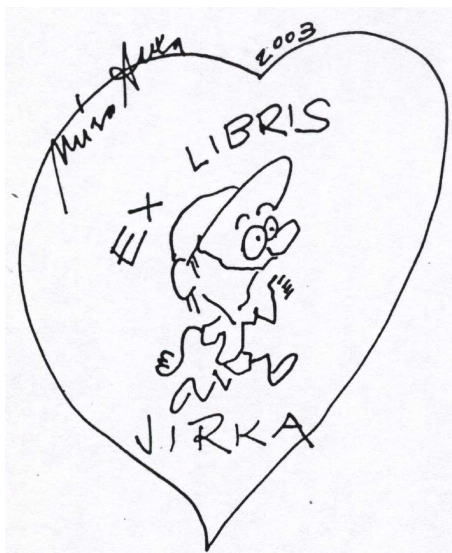
Svým datem narození 1. 6. 1947 mírně překročil věkový průměr členů našeho spolku, který je téměř 64 let. Přejí Ivanu Boháčovi, aby neztratil svoji jiskru, bystrý úsudek a lásku k výtvarnému umění po ještě mnoho dalších let.

Jan Langhammer

Ing. JIŘÍ SOUKUP

Obdivuhodný strom roste na zahrádce SSPE a z jeho zdravého „kořene“ stoupají ve vzácné symbióze k nebi dva silné kmeny.

Jeden kmen, jednu životní linii, známe my, sběratelé exlibris, velmi dobře. Je to životní linie dlouholetého sběratele exlibris, který je sám nadšený amatérský výtvarník, organizátor nespočetné řady výstav, současný kurátor Galerie na mostě v Hradci Králové a úspěšný propagátor výtvarného umění v médiích, motor hradecké sekce SSPE, čestný člen SSPE Ing. Jiří Soukup.

Druhý kmen, jeho druhou životní linii – sport, známe my sběratelé jenom kuse, ale je rovněž tak košatá, možná i bohatší. Od mládí cvičil v Sokole, věnoval se jezdeckví a modernímu pětiboji, kde byl i reprezentantem ČSR. V současné době se věnuje zejména běhům na dlouhé tratě hladké i krosové. Ale ani maratón není pro něho výjimkou. Aby to nebylo málo, přidává i zimní plavání s otužilci. V atletických disciplínách se pravidelně zúčastňuje i mistrovství světa atletů seniorů, kde ve své věkové skupině pravidelně sbírá medaile. Před časem jsme mohli na druhém programu České televize vidět film Na stupních vítězů z mistrovství světa seniorů v Helsinkách.

Jeho zdravý „kořínek“ a životní elán bychom mu mohli závidět, ale my mu raději přejeme hodně zdraví, mnoho sběratelských a ještě více sportovních zážitků a úspěchů, vždyť 85 let je tomuto hyperaktivnímu člověku právě nyní - 30. června 2012.

Zdeněk Řehák

Pokud si naleznete na internetu na adrese www.rozhlas.cz na iRADIO regionální stanici Český rozhlas Pardubice a zadáte tam jméno Jiří Soukup, tak se vám objeví čtyři odkazy – půlhodinové besedy, které si můžete poslechnout. Ta poslední je ze dne 17. 5. 2012, kde v pořadu Máme hosty beseduje redaktorka rozhlasu s výtvarníkem Jiřím Dudychou a sběratelem a sportovcem Ing. Jiřím Soukupem.

18. ROČNÍK SOUTĚŽE GRAFIKA ROKU 2011

17. ROČNÍK CENY VLADIMÍRA BOUDNÍKA

Pravidelně každým rokem přinášíme zprávu o těchto dvou soutěžích. Pokud se týká „monumentálního“ grafického projevu, je to výstava velkolepá. Je jakousi přehlídkou toho, co je dnes možné vytisknou prostřednictvím počítačů a příslušných tiskáren a do jakých rozměrů lze jít např. při tisku linorytů či litografií bez ohledu na to, zda tyto grafiky, zařazené do základní kategorie A (formát větší než A4), najdou uplatnění ještě jinde než na této výstavě. Kategorie B (do formátu A4) je zastoupena v letošním ročníku minimálně a počet účastníků se rok od roku snižuje. Ve srovnání s velkoplošnými tisky se na výstavu ani nehodí. Je totiž určena pro sběratele grafiky, kterým přináší radost a potěšení, je určena pro pověšení na zeď v bytě a je stále prodejní, tj. komerční. Tvoří ji významní čeští umělci, členové SČVU Hollar, uznávaní početnou obcí sběratelů a milovníků drobné grafiky nás i v zahraničí.

Paní doc. PhDr. Eliška Čabalová z Ostravské univerzity, hlavní předsedkyně porot, uvádí v katalogu výstavy svůj názor na malé zastoupení drobné grafiky: „Negativní roli určitě sehrávají i předsudky (rozuměj autorů) vůči malé grafice jako sběratelskému a „komerčnímu“ umění a starší generace sběratelů bibliofilů a drobných grafických listů postupně vymírá.“

17. laureátem Ceny Vladimíra Boudníka se stal Jiří Lindovský, narozený 25. 4. 1948 v Mankovicích, který absolvoval AVU v Praze v ateliéru Grafika u prof. L. Čepeláka. Od roku 1992 je pedagogem na AVU v Praze. Cenu získal za sítotiskové grafiky z rozmezí let 1987 až 2010, které přinášejí „neobyčejné pohledy na obyčejné věci“, jak uvádí Ladislav Daněk. Ceny obdrželi: Jiří Samek (A), Marie Filippovová (A), Petr Štěpán (B), Vojtěch Pálka (C), Kateřina Lehká (C), Martin Raudenský (D), Ivo Křen (A), Marie Blabolilová (A) a Jaroslava Severová (A). Kategorie C je pro studentské práce a D jsou autorské knihy. Početné jsou řady čestných uznání a nominací. Čestné uznání obdržel také náš člen Martin Manojlín za barevný linoryt Velká čínská zeď v kategorii B. Z našich členů se ještě zúčastnili: Jan Kavan, Markéta Králová a Kateřina Černá.

Vedoucí projektu Grafika roku a Ceny Vladimíra Boudníka je PhDr. Simeona Hošková. Výstava se konala od 28. 2. do 1. 4. 2012 v Clam-Gallasově paláci v Husově ulici v Praze.

Jan Langhammer

SOKOLSKÁ EXLIBRIS

Mikoláš Aleš, P1, sbírka Jihočeské vědecké knihovny v Českých Budějovicích

Česká obec sokolská oslavuje v letošním roce 150. výročí svého vzniku. V době od 1. do 6. července 2012 uspořádá XV. všesokolský slet v Praze. Za den založení Sokola se považuje 18. únor 1862, kdy se konala ustavující valná hromada Tělocvičné jednoty pražské, která přijala později název Sokol. Autorem výtvarných návrhů sokolského kroje, praporu a hlavice žerdi v podobě sokola byl Josef Mánes.

Členství v Sokole bylo podmiňováno slovanskou národností. V roce 1927 bylo členů sokola 340 206 dospělých, 67 523 dorostu a 139 033 žactva. Sokol byl pronásledován německými nacionalisty, byl zakázán za 1. a 2. světové války a po uchopení moci komunisty v únoru 1948 bylo přikročeno ke sjednocení tělovýchovných organizací a Sokol, jako samostatná organizace, zanikl. Členy Sokola byli rovněž sběratelé a tvůrci exlibris. Malíř a grafik

Josef Hodek vytvořil tři tělocvičné scénáře symbolických vystoupení (Město slunce, Mythos života, Věčný boj), konaných v průběhu sokolských sletů v letech 1923 až 1926. Pro Sokol vytvářel J. Hodek plakáty a drobnou grafiku a vytvořil rovněž několik sokolských exlibris. Sokolskému exlibris je věnován jediný článek v našem časopise Knižní značka (Roč. II, čís. 3, 1938, s. 21-22), jehož autorem je Václav Janda. Jako autoři sokolských exlibris jsou zde jmenováni: M. Aleš, J. Baruch, A. Beran, L. Brož, A. Burka, J. Dobrovolský, J. Durych, M. Endler, J. Hodek, A. Chlebeček,

B. Chlebovský, K. Kinský, J. Konůpek, A. Landa, Lažanský, E. Milén, F. Molík, A. Mucha, K. Minář, K. Myslbek, P. F. Malý, A. Moravec, A. Morávek, K. Němec a J. Šembera. Celkem shromáždil V. Janda přes sto listů, mezi nimiž vyzdvihuje exlibris od Karla Mináře, a vystavil je na sletové výstavě v Praze v pravém křídle průmyslového paláce v sousedství sokolských knih. Tento soubor exlibris byl uchován pro archiv České obce sokolské.

Nové stanovy České obce sokolské z roku 1990 již podmínku slovanské národnosti pro členství neobsahují. Sokol má v současnosti 180 tisíc členů. 18. června 2012 byla zahájena výstava Pod křídly Sokola v Armádním muzeu Vojenského historického ústavu v Praze.

Jan Langhammer

SOKOLSKÉ AKCE S VÝSTAVOU SPORTOVNÍ GRAFIKY

Dne 11. dubna 2012 proběhlo v sokolovně ve Velkých Hamrech výjezdní zasedání výboru Jizerské župy sokolské a o týden později se na stejném místě konala valná hromada TJ Sokol Velké Hamry I. Obě akce doprovázela výstava sportovní grafiky z mé sbírky i z vlastní tvorby. Vystaveno bylo 66 listů. Začátek výstavy patřil grafickým pohlednicím, vydaným k sokolským sletům, a také zde byla sokolská exlibris (např. J. Baruch). Následovaly listy našich a zahraničních autorů (V. Cinybulk, C. Bouda, J. Bouda, M. Florian, G. Gaudaen, A. Kalašnikov a další.). Druhá část výstavy patřila insitním výtvarníkům. Byla tam vzpomínková expozice k úmrtí Emanuela Bosáka, který dne 22. 12. 2011 zemřel ve věku 87 let a zanechal po sobě téměř 700 listů vesměs sportovní užité grafiky. O tomto výtvarníkovi jsou články v časopisech Knižní značka 3 a 4/2009. Závěr výstavy patřil mé vlastní tvorbě, v níž nyní sport dominuje. Z akce jsem měl velmi dobrý pocit. Znovu jsem si totiž potvrdil, že my, sběratelé drobné grafiky, můžeme při vhodných příležitostech přinášet svým přátelům a známým příjemná duševní osvěžení prostřednictvím krásy a zajímavosti grafických listů.

Ladislav Dvořák

SKAUTSKÁ EXLIBRIS

V letošním roce slaví skautská organizace sté výročí svého vzniku. Před sto lety připravoval pedagog A. B. Svojsík (1876-1938) první skautský letní tábor.

K výročí byla připravena výstava Trochu lepší svět: století skautingu v Muzeu hlavního města Prahy (21. 3. – 24. 6. 2012), byla vydána (2. 5. 2012) poštovní známka v hodnotě 21 Kč podle návrhu kreslíře a hudebníka Marko Čermáka (*1940), kreslířského pokračovatele komiksu Rychlé šípy, a byla vydána kniha Skautské století.

Skautskému exlibris se z českých výtvarníků věnoval nejvíce malíř, grafik, ilustrátor, spisovatel a pedagog **Ladislav Rusek** (*28. 6. 1927), kterému současně blahopřejeme k 85. narozeninám.

Pavel Vlček na svých webových stránkách uvádí: *Počátky tvorby Ladislava Ruska pro skauting můžeme datovat do jeho mladistvých let, nepřerušil ji však ani*

v letech, kdy skauting nemohl činnost vyvíjet. Velké sbírky Ruskovy grafiky vlastní všechny významné osobnosti skautského hnutí. Skautské emblémy, loga, pohlednice, tematické grafické listy a soubory, jež vytvořil Ladislav Rusek, byly obdivovány daleko za hranicemi, mimo jiné i v družebním partnerském městě Owensborough. Rusek je zastoupen ve výtvarných expozicích všech skautských muzeí na světě, jeho práce jsou obdivovány na všech výstavách pořádaných při světových jamboree a jsou předmětem zájmu všech sběratelů grafiky. Olomoucký grafik je nejfrekventovanějším ilustrátorem skautských publikací, tj. knih, sborníků a časopisů, a to nejen u nás, ale i ve světě. Za své zásluhy obdržel Ladislav Rusek řadu skautských vyznamenání. Po-

Ladislav Rusek, X3, 2003

prvé je na jubilejním setkání dokonce vystavil: byl jmenován doživotním členem Svojsíkova oddílu, byla mu udělena Zlatá lilie za myšlenkový a umělecký přínos pravého skautství, Junácký řád sv. Václava, Junácký řád Skautská vděčnost, čestný odznak Skautská láska, vyznamenání Zlaté Syrinx a Řád Čestné lilie v trojlístku. V roce 2007 převzal Ladislav v arcibiskupském paláci nejvyšší skautské vyznamenání Řád Stříbrného vlka, jehož nositeli může být jen 12 žijících držitelů. (Viz také článek L. Lamače v Knižní značce 3/2007, s. 68.)

Dalším významným autorem skautských exlibris je malíř, grafik a hudebník **Vladimír Pechar** (*1931), skautským jménem Pluto. Karel Kunca o něm a o skautingu píše: Neuvěřitelná životaschopnost skautingu se projevila po sametové revoluci a bratr Pluto opět začal pracovat v organizační radě na ústředí Junáka, kde zajišťoval jako výtvarník všechny potřeby organizace, stejně jako pro své středisko Platan a řadu jiných oddílů a středisek. Pluto je autorem nepřehlédnutelného

množství výtvarných skautských návrhů i monumentálních bronzových prací na počest význačných skautských činovníků, jako byl Rudolf Plajner, Vlasta Koseová, Jarmil Burghauser, Jaroslav Foglar či A. B. Svojsík. (Viz také článek v Knižní značce 2/2011, s. 38.)

Krátce po smrti svého manžela dr. Karla Skály (1905-1973), člena SPPE od roku 1941, byla členkou SSPE Dagmar Skálová – Rakša (1912-2002). V roce 1997 byla prezidentem České republiky Václavem Havlem dekorována řádem Tomáše Garrigua Masaryka. Na neděli 17. května 1949 byl plánován pokus o vojenský státní převrat, který měl svrhnout totalitní komunistický režim. Do přípravy se prostřednictvím dr. Karla Skály a Dagmar Skálové zapojilo několik desítek skautů, z nichž devět bylo odsouzeno k mnohaletému žaláři. Dr. Karel Skála byl odsouzen na 24 let a Dagmar Skálová na doživotí. Podrobnější informace o těchto hrdinech si lze, mimo jiné zdroje, přečíst v článku dr. S. Vencla ve Zprávách SSPE 1/1991, s. 3.

Jan Langhammer

ILUSTRACE ADOLFA ZÁBRANSKÉHO V NÁRODNÍM MUZEU

V roce 2005 získalo Národní muzeum v Praze od paní Marie Zábranské cenný soubor ilustrací Adolfa Zábranského (1909–1981). Kolekce obsahuje 51 studií a realizovaných i nerealizovaných ilustrací ke knize Ivana Olbrachta *Ze starých letopisů*. Kniha vyšla se Zábranského ilustracemi poprvé v roce 1952 ve Státním nakladatelství dětské knihy a dočkala se ještě několika dalších vydání.

Množství dochovaných studií a variant ilustrací dokládá způsob práce tohoto výtvarníka – jeho pečlivou přípravu a zodpovědný přístup ke každé ilustraci. Adolf

Adolf Zábranský, nepoužitá ilustrace,
I. Olbracht: *Ze starých letopisů*, SNDK, 1952

Zábranský vytvořil (nejen pro knihu *Ze starých letopisů*) desítky rozměrných figurálních studií. Soubor nacházející se v Knihovně Národního muzea obsahuje například uhlové kresby bojovníků ve zbroji a dalších postav v rozmanitých pozicích.

V souboru najdeme rovněž velké množství velmi dynamických studií koní – lze říci, že zvláště v kresbách těchto zvířat dosáhl Zábranský mistrovství. Studie jednotlivých námětů jsou provedeny v různých kresebných technikách – v tužce, tuši, pastelu, uhlu či akvarelu. Pro kresby volil Zábranský obyčejný hrubý papír se znatelnou

strukturou, jehož povrch lépe drží vrstvu barevného nebo černého pigmentu. Výtvarník pracoval na každé ilustraci velmi pečlivě a s rozmyslem – často tak vzniklo mnoho variant téhož námětu, aby byla následně vybrána nejvýstižnější podoba obrázku. Na jedné knize Zábranský pracoval dlouhé měsíce, někdy dokonce roky. Skladbu ilustračního doprovodu každé knihy si důkladně promýšlel. Pojetí ilustrací k Olbrachtově knize je velkorysé, dynamické a působivé – před očima čtenáře defilují postavy Libuše, praotce Čecha, Horymíra, Křesomysla a dalších hrdinů českých pověstí.

Působivý charakter barevných kreseb byl bohužel v knize částečně narušen nedokonalou dobovou reprodukcí; tím cennější je proto uchování originálních ilustrací k *Letopisům* ve sbírkách Oddělení knižní kultury Knihovny Národního muzea. Efekt originálu poměrně zdařile zprostředkují také dnešní digitalizační možnosti.

Ilustrace byly digitalizovány a včetně katalogizačních záznamů k jednotlivým kresbám je lze prohlížet on-line na portálu eSbírky (www.esbirky.cz), konkrétně zde: <http://www.esbirky.cz/hledat/skupina/296248/>.

Pro zajímavost – vzhledem k rozměrům motivů musely být některé kresby snímány po částech, přičemž digitalizovaný obraz byl pak náročně spojován.

Veronika Botová

SBĚRATELKA FRANTIŠKA DVOŘÁČKOVÁ

Paní Dvořáčková (1904–1998) byla zajímavá žena. Vzdělaná, s láskou k literatuře a umění. Mezi její přátele patřilo mnoho hradeckých umělců. Ale byla i velká sportovkyně. Jezdila na koni, byla členkou Sokola, mezi prvními v Hradci Králové složila u dr. A. B. Svojsíka skautský slib a založila první hradecký dívčí skautský oddíl.

V době, kdy její syn Ivo chodil do školy, byl jeho třídním učitelem Vincenc

Anna Macková, X2/4, 1943

Paulus, budoucí řídící učitel a pracovník hradeckého muzea. Své žáky vedl k lásce k umění a za odměnu jim rozdával své drobné kresby. Ale hlavně sám byl sběratel exlibris a přítel Josefa Váchala – všestranného umělce a výrazné umělecké osobnosti. Paní Dvořáčkové učarovaly právě Váchalovi grafiky, a tak ji Vincenc Paulus s Váchalem seznámil. A tady se datuje počátek její sbírky exlibris a o něco později členství v SSPE. Její první exlibris od J. Váchala byl čtyřbarevný dřevoryt, nazvaný *Tři grácie*, z roku 1936. Později se seznámila i s Váchalovou družkou Annou Mackovou a také od ní si nechala udělat exlibris. Byl to zajímavý dřevoryt s motivem kvetoucího vřesu a luční kobylky z roku 1943. Dámy se spřátelily a často se u Paulusů scházely. Sám Váchal si paní Dvořáčkově velmi vážil. Do svého deníku si

4. července 1942 zaznamenává: „*Slunce, krásně. Dnes poslal Paulus 45 korun za exlibris a 1000 korun od paní Dvořáčkové za 5 barevných exlibris; tak dobře mi dosud ještě knižní značka zaplacená nebyla.*“

Paní Dvořáčková byla zanícenou sběratelkou. V své sbírce měla nejen exlibris od Váchala a Mackové, ale i od mnoha dalších umělců. Se synem Ivem, tehdy ještě gymnazistou, se záhy stali členy SSPE a neúnavně hledali a vyměňovali exlibris. Sbírkou obsahuje asi 4 900 listů. Najdeme zde i několik lístků od pana učitele Pauluse.

Celou sbírku nyní opatruje PhMr. Ivo Dvořáček (1928). Letos se uvolil, že část sbírky, exlibris od Anny Mackové, zapůjčí Sekci SSPE v Hradci Králové a dovolí ji vystavit v Galerii na mostě.

Marie Rumlarová

PROGRAM ČINNOSTI VÝBORU NA ROK 2012

Společenská a organizační činnost:

1. Společně s Plzeňskou sekcí uspořádat a organizačně zajistit sjezd SSPE 14. - 16. září 2012 v Plzni.
2. Uspořádat v Praze 19. 5. 2012 výměnný den a na podzim druhý.
3. Na závěr roku 2012 uspořádat předvánoční společenské setkání.
4. Podporovat provoz internetových aukcí SSPE.
5. Uspořádat 10-12 prezenčních aukcí v Praze a aukci na sjezdu v Plzni.
6. Zasílat gratulace členům spolku při příležitosti jejich jubilea.
7. Rozšířit spolupráci s partnerskými zahraničními organizacemi.
8. Spolupracovat s Vyšší odbornou školou V. Hollara v Praze a dalšími institucemi (např. knihovnami).
9. Členové výboru se budou účastí v porotě a udělení ceny SSPE podílet na Festivalu komorní grafiky SČUG Hollar.
10. Spolek podpoří konání Žní českého a slovenského exlibris v Hradci Králové.

Ediční činnost:

1. Spolkový časopis Knižní značka (4x ročně).
2. Sborník pro exlibris a drobnou grafiku 2012 (ke sjezdu).
3. Dva grafické soubory exlibris (Tomáš Hřivnáč, IPSE SIBI XIV).

Výbor SSPE

KAREL DEMEL – GRAFIKA

Galerie Hollar 7. 3 – 1. 4. 2012

Karel Demel, C3+C5, 2011

Ke svým sedmdesátým narozeninám připravil Karel Demel retrospektivu grafických prací od 80. let do současnosti. Proto mnohé z jeho grafik již známe, postihují však jednotlivá autorova tvůrčí období především námětově.

Myslím, že jeden z důležitých aspektů jeho tvorby je poctivost a otevřenost, se kterou dává nahlédnout do svého vnitřního světa při vědomí té základní pravdy, že vesmír je v nás, stejně jako my jsme jeho součástí. Nejen o tom vypovídají např. grafiky *Nekonečno* či *Cesta* (1995). Ve svém putování za hledáním naší podstaty se autor pohybuje jak přímo po cestách ducha, kdy nalézá spočinutí u nohou Buddhových (*Útočiště* 1999, *Partitura* 2001, *Buddha IV* 1999 aj.) či přijímá inspiraci z oblasti hudby a poezie a transformuje ji do vlastního vidění a výtvarného projevu. Jeho cykly s tematikou osobnosti G. Mahlera (2010) či H. Berlioze (2010) plně vypovídají o síle vlivu

hudby na autorovo vnímání. Stejně tak belgický básník a zpěvák J. Brel (Neopouštěj mě 1987) či prokletí básníci J. A. Rimbaud, Ch. Baudelaire a G. Apollinaire jsou Demelovou krevní skupinou. Především v Baudelairových Květech zla (1996-1997) nastavuje někdy až krutý Eros své zrcadlo. Další z vrcholných autorů evropských kulturních dějin, který Karla Demela oslovil, byl J. A. Komenský svým Labyrintem (2002), jemuž dal ve výtvarné formě silně sarkastický pohled na náš svět.

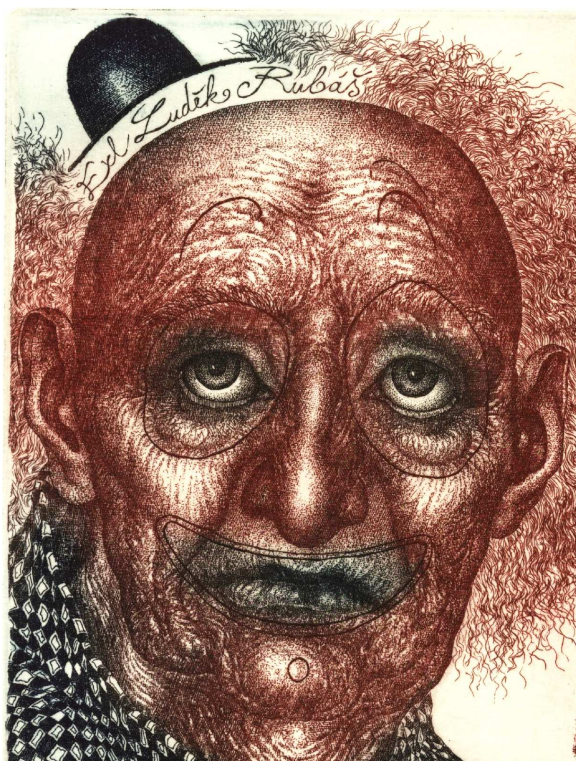
Součástí expozice volné grafiky byly ukázky z bibliofilii (L. Janáček – Zápiskník zmizelého, A. Rimbaud – Sezóna v pekle, Máchův Máj, Baudelairovy Květy zla, Apollinairovo Pásmo, Komenského Labyrint světa a ráj srdce, cyklus Má vlast aj.). Stejně tak ukázky z kreseb, které by si jinak zasloužily vlastní zhodnocení. V neposlední řadě pak výběr oblíbených Demelových exlibris, na kterých se mnohdy opakují náměty z autorových větších volných listů a která plně reflektují jeho základní životní postoje.

Karel Demel je tak jeden z těch mála autorů, kteří chápou jednotu všeho živého, především tedy člověka s kosmem i s jeho někdy až marným úsilím o dosažení vyšších dimenzí. Díky i své profesionalitě a originalitě výtvarného projevu ukazuje cestu – pokoru před vším vyšším a nepoznatelným stejně jako vědomí všeho krásného a v pravém slova smyslu lidského, co nás pozvedne o další stupínek k dokonalosti.

Aleš Nevečeřal

HANA ČÁPOVÁ – GRAFIKA

Galerie Hollar 2. 5. – 27. 5. 2012

Hana Čápková, C3/2, 2007

Retrospektiva grafického díla Hany Čápkové v pražském Hollaru (první její samostatná hollarovská výstava) ani nemusela dokazovat to, co všichni o jejím díle víme. Díky úžasné fantazii a mistrnému využívání barevného leptu je každý její list v jakémkoliv formátu vždy unikátem. Autorka se vždy umí vypořádat s námětem, ať přímo zadaným, např. od majitelů exlibris, či s jejím vlastním. A tak v kulisách různých historických dob, kultur, náboženství, mytologie i současnosti vypráví na svých listech příběhy jednotlivých postav.

Nakonec vše toto a daleko více a lépe napsal i řekl při vernisáži výstavy dr. Karel Žižkovský. (Ostatně, kdo jiný by to vždy vyjádřil lépe?) Tak alespoň několik jeho citací z pozvánky na vernisáž: „*Umělkyně umí mistrně rozehrát děje reálné, ale i ty rodící se v naší fantazii a přesvědčivě dokazuje, že*

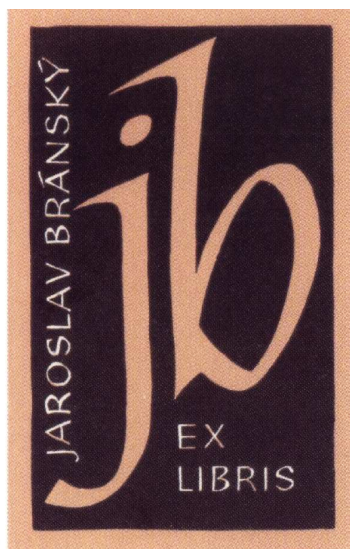
ovládá realistickou kresbu, kterou dovede přizpůsobit svým záměrům, potřebám, aby

výsledný efekt byl co nejpůsobivější. Jak se jí tento proces „tvoření“, vždy promyšlený do krajnosti, daří, vyčteme z jednotlivých grafických listů, jimž vdechla neopakovatelnou atmosféru, zvláštní, někdy až zadumanou či dramatickou náladu, vymykající se běžnému normálu. Groteska se stává častým doplňujícím prvkem, humor nechybí, pokud je na místě výsměch hlupákům, a tedy i člověku chamtivému a bezohlednému, je samozřejmostí, jestliže to složitý děj – neboť postavy Hany Čákové jsou herci na pomíjivém jevišti světa – vyžaduje. Vystavený výběr grafických listů návštěvníka přesvědčí, že fantazie a obrazotvornost Hany Čákové je nevyčerpatelná, dobře se orientuje v labyrintu lidské duše, je čtenářkou myšlenek a snad právě proto dovede mistrně nastavit zrcadlo lidské hlouposti a odhalí člověka i jeho skutky v celé nahotě a ošklivosti.

Aleš Nevečeřal

VÝSTAVA K DEVADESÁTINÁM JIŘÍHO ŠINDLERA

V Poličce, rodném městě Jiřího Šindlera (*25. 5. 1922), brněnského grafika, ilustrátora a pedagoga, byla uspořádána při příležitosti jeho životního jubilea výstava jeho prací z posledních deseti let. Výstava s názvem PÍSMO – OBRAZ byla zahájena 21. 1. 2012 ve výstavních sálech Centra Bohuslava Martinů.

Jiří Šindler, X2/2

Byly vystaveny kaligrafické listy, ilustrace, návrhy abecedních znaků a z nejnovějších prací výtvarná řešení základních geometrických tvarů – čtverce a kruhu, kterým se začal věnovat v souvislosti s geometrickou tvorbou svých přátel J. Mrázka a V. Boštíka.

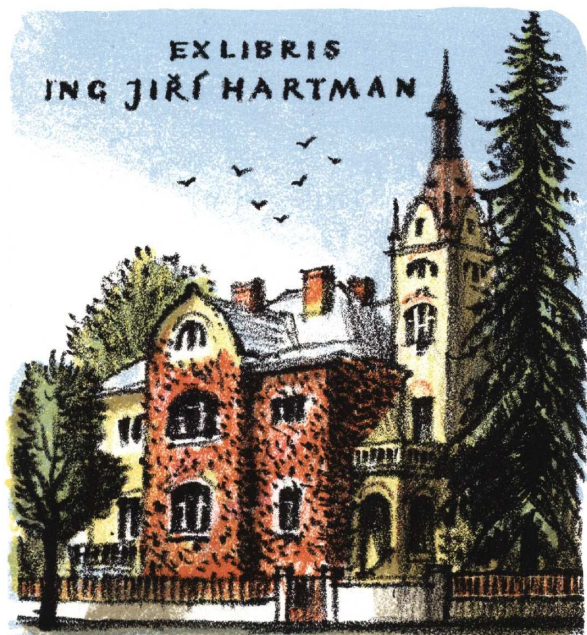
Pro připomenutí jeho výtvarné tvorby vydal SSPE v roce 2007 List Slovníku tvůrců exlibris. Jeho otec Vladimír Šindler (1891-1961), učitel, malíř a grafik, se věnoval tvorbě barevných dřevorytů. Jiří Šindler studoval na středních grafických školách v Praze a posléze své výtvarné vzdělání završil absolvováním VŠUP v Praze u prof. A. Strnadela. Od roku 1955 žije v Brně. Jeho výtvarná a pedagogická činnost je spjata s knihou. Pro své přátele vytvořil nejméně 25 exlibris barevným dřevorytem a linorytem.

Jarmila Janků

EXLIBRIS ZÁŘÍ NA OKRUŽNÍ CESTĚ

Výstava Sběratelé a přátelé exlibris z východočeského regionu, která měla premiéru v Galerii na mostě v průběhu sjezdu SSPE v Hradci Králové v roce 2010, dále putovala do litomyšlského Ateliéru DUKE a dále do kyjovské Galerie ve škole (viz Knižní značka 4/2010, s. 107). Výstava sklídila zasloužený úspěch také v Muzeu Moravská Třebová díky iniciativě a propagaci tamních sběratelů exlibris v čele s přítelem Jiřím Vinklerem. Zde byla výstava doplněna o další panely moravskotřebov-

ských sběratelů. Podobně tomu bylo i v Ústí nad Orlicí díky péči přítele Ing. Jiřího Hartmana, jeho paní a tamního Klubu přátel umění. Vystavený soubor zaujal pracovníky Státního okresního archivu v Pardubicích a následovalo od nich pozvání. Záštitu převzal ředitel archivu Mgr. Ladislav Hloušek a vydatnou pomoc poskytli paní Zuzana Nováková a další pracovníci archivu. Velký dík patří pardubickým sběratelům exlibris, kteří opět rozšířili výstavu o další panely, o rozsáhlý soubor exlibristické literatury a o písemné a fotografické doklady o putování výstavního souboru. K úspěchu vernisáže, konané dne 14. března 2012, přispělo i zasvěcené a poučné úvodní slovo Zdeňka Řeháka hudebně doprovázené kytarovým koncertem pardubického konzervatoristy Antonína Pevala. Zdeněk Řehák ve svém úvodu k výstavě objasnil specifiku exlibris - vlastnické knižní značky, význam výstav i vytváření sbírek, které pak zpětně formují samotného sběratele a umožňují setkávání sběratelů s výtvarnými umělci – tvůrci těchto drobných grafických lístků.

Jiří Bouda, L1/5, 1994

(Více zde: <http://exlibris-archa.webnode.cz/products/zahajeni-vystavy>.)

Výstavě se dostalo ocenění zápisy v pamětní knize. Kromě jiných to byl zápis doyena východočeských exlibristů, přítele Stanislava Zídka: Hradec – Pardubice, konečně v symbióze! Ať žijí Hradubice.

Výstava je dokladem spolupráce exlibristů ze dvou východočeských metropolí a dalších měst. Až do ukončení výstavy 13. dubna 2012 byla výstava pod dozorem obětavé Elišky Rybičkové a dalších.

Ing. Jiří Soukup

VÝZNAMNÁ OCENĚNÍ V CHRUDIMI

Ve velkém sále chrudimského muzea, který známe ze sjezdů SSPE, byly v neděli 29. dubna 2012 udělovány ceny Osobnost města Chrudim za rok 2011. Moji pozornost mezi šesti oceněnými upoutala trojice z nich. Byli to František Nový, oceněný za oblast kultury, který stál u zrodu našich sjezdů v Chrudimi, Miroslav Alexa, oceněný za oblast kultury a sportu, tvůrce jedné mé knižní značky, a Ing. arch. Josef Kopečný, oceněný za oblast kultury v souvislosti s projektováním budov a interiérů, člen někdejšího Klubu přátel výtvarného umění a spolku Exlibris v Chrudimi.

Udělení cen bylo zakončeno slavnostním závěrečným koncertem festivalu Athény východních Čech 2012. A tak jsem si při udělování těchto cen opět uvědomil, že není pro Chrudim bez významu přídomek „město exlibris“, který užívám.

Ing. Jiří Soukup

VYZNÁNÍ SLÁVKA ZÍDKA

Setkávám se už asi třicet let mezi sběrateli se Slávkem Zídkem. Nejprve jsme se letmo potkali ve stejné firmě, kde jsme oba pracovali, a vzápětí pak na sjezdu SSPE. Jakou jsem měl tehdy radost, že jsem mezi sběrateli potkal i člověka stejného technického zaměření! A tak jsem zjistil časem, že i jeho sběratelské zaměření je blízké mému.

Jaroslav Dajč, C4/col, 2011

A letos v únoru jsem se setkal s ním a s jemu milými obrázky na výstavě uspořádané k jeho těžko uvěřitelným devadesátinám na Lékařské fakultě UK v Hradci Králové. Prezentoval tam své sběratelské vyznání na několika panelech. Úvodní panel byl věnován jeho oblíbenému tématu lampa a další panely byly věnovány jemu blízkým autorům, které sbíral a s kterými se rád setkával a hovořil. Byli to: Vladimír Komárek, Josef Kábrt, Josef Jíra, Jindřich Pileček, Vladimír Suchánek, Jaroslav Dajč a Jan Černoš. Na panelu u každého grafika umístil Sláva Zídek text, ve kterém se vyznává z lásky k autorovu výtvarnému projevu a vzpomíná na setkání s ním.

Na závěr výstavy prozradil Slávek Zídek také něco o své cestě životem a o sobě. Mimo jiné napsal: „Díky přátelům jsem našel své místo v řadách vzácných lidí stejné "krevní skupiny" a stal se členem spolku SSPE. Fráňa Šrámek napsal, že každý člověk by měl prožít alespoň tři životy. Já jeden prožívám v tomto spolku. A rád.“

Zdeněk Řehák

VÝSTAVA LUDMILY JIŘINCOVÉ

Sté výročí narození Ludmily Jiřincové jsme si připomněli 9. května 2012. Pro náš region je Ludmila Jiřincová nejvýznamnější výtvarnou umělkyní. Během svého výtvarného působení získala několik ocenění za knižní ilustrace u nás i v zahraničí. Oceněn byl také její jediný kreslený film Slóvce M.

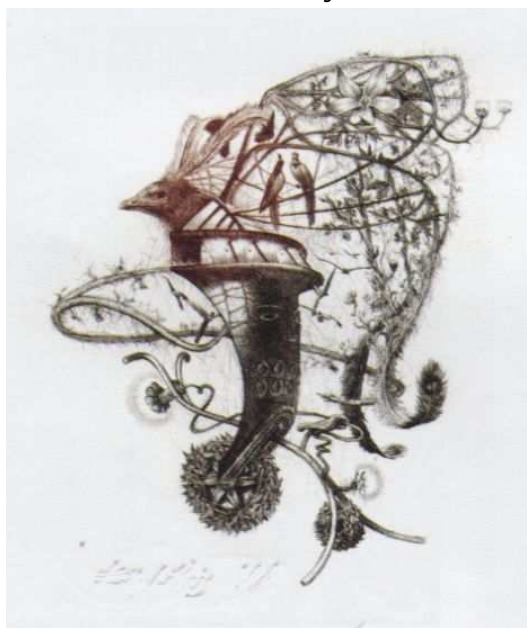
S paní Jiřincovou jsem se poprvé setkal v jejím ateliéru v Peci pod Čerchovem, neboť zde vlastnila polovinu vilky postavené Jaroslavem Špillarem. Zde přes léto tvořila své mimořádné grafické listy a také ilustrace. Hned v roce 1990 jsme jí s tehdejšími řediteli Josefem Haasem uspořádali výstavu v prostorách Chodského hradu a vydali katalog. Úvodní slovo pronesl František Nepil. Shodou okolností jsem vystavoval v Chodském hradu svoje obrazy před ní. Paní Jiřincovou moje tvorba zaujala natolik, že si jeden obraz zakoupila a jeden svůj mi darovala. Bylo to gesto hodné

velké osobnosti, na které nemohu nikdy zapomenout. S umělkyní jsem se pak setkal ještě několikrát v jejím ateliéru v Ostrovní ulici v Praze a také při její poslední výstavě v pražské Galerii Hollar. V roce 1999, již po smrti autorky, jsem měl možnost uspořádat v Galerii bratří Špillarů další výstavu prací Ludmily Jiřincové z majetku Národního muzea v Praze, kterému odkázala část své pozůstalosti. Zatím nejbližší výstavu děl Ludmily Jiřincové připravuje Knihovna Boženy Němcové v Domažlicích na konec srpna letošního roku ze sbírky mnoholetého spolupracovníka umělkyně, pana Jiřího Pavlíka z Domažlic.

Václav Sika, vedoucí Galerie bratří Špillarů v Domažlicích

DVĚ SOUTĚŽE ZE ŠANGHAJE, KAŽDÁ ÚPLNĚ JINÁ

V loňském roce již po páté uspořádala čínská exlibristická společnost Fu Sien Čaj ze Šanghaje (v anglickém podání Shanghai Fu Xian Zhai Exlibris Society) mezinárodní soutěž San Min Cup uváděnou v angličtině jako „výstava“. Což, samozřejmě, také je, neboť po ohodnocení jsou došla vybraná exlibris vždy vystavena. V našem pojetí je to normální soutěž s vypsány cenami. Její obliba stoupá a v tomto roce ji obeslalo asi dvě stě výtvarníků z celého světa a sto z Číny.

Robert Baramov

Zlatou cenu získal Bulhar Robert Baramov. Stříbrné ceny byly uděleny dvě a bronzových hned pět. Nás může těšit, že mezi cenami udělenými za vynikající práci jsou tři umělci od nás, a to (podle abecedy) - Jiří Brázda, Josef Dudek a Rea Šimlíková. Zvláštní uznání obdržel Antonín Odehnal. Kolik výtvarníků od nás se soutěže přesně zúčastnilo, nelze zjistit. Tak jako my se jmény čínskými, mají také oni potíže se jmény našimi. Ve čtvrtletníku Přítel exlibris, číslo 4/2011, vyšel katalog. Někteří účastníci jsou v seznamu uvedeni jen křestními jmény. Kromě jmenovaných jsou v katalogu práce Pavla Hlavatého a Jiřího Neuwirta. Přikládáme ukázkou jednoho ze čtyř exlibris Roberta Baramova otištěných v katalogu.

Uvedený spolek ale přichystal překvapení. V tutéž dobu vypsál zároveň soutěž či „výstavu“ pro sběratele a pro jejich sbírky. Vypisování exlibristických soutěží pro výtvarníky, jako je uvedená výše, je ve světě běžné. Ale soutěž tohoto typu ne. Ale spoň po celou dobu mého sledování prvně jmenovaných se to objevilo poprvé. Třeba starší a zkušenější čtenáři se již s něčím podobným setkali.

Zdá se, že soutěž nebyla nijak široce propagována a že, alespoň z naší oblasti, byli sběratelé k účasti jmenovitě pozváni. Účast 25 sběratelů za těchto okolností je docela úspěšná. Z Číny jich bylo 15, mimo Čínu 7. Protože jde o vesměs známé sběratele, nebude nezajímavé si je podle abecedy vyjmenovat. Čínští pořadatelé je hodnotili oceněním různé výše, jak je to uvedeno v závorce za jejich jmény. Byli to – Ni-

cola Carlone z Itálie (zvláštní cena), Georges Dumon z Belgie (zvláštní cena), Christos Giannalos z Řecka (zlatá medaile), Hisao Haneda z Japonska (stříbrná medaile), Benoît Junod ze Švýcarska (zvláštní cena), Murray Rosen z Británie (zvláštní cena) a Klaus Rödl z Dánska (bronzová medaile). Ty stříbrné medaile byly rozděleny dvě, bronzové tři. O ně se podělili sběratelé čínští stejně jako o zvláštní ocenění.

V dobře vybaveném katalogu bylo reprodukováno u každého sběratele nejméně deset exlibris. Většinou vytvořených na jejich jména, ale nebylo to zřejmě podmínkou. Mezi nimi lze nalézt tři exlibris Vladimíra Suchánka a po jednom od Pavla Hlavatého, Martina Manojlína a Karla Musila. (Bez záruky, že nezůstala některá nerozšifrována.)

Jevgenij Bortnikov, X2

Zvláštní pozornosti sběratelů se zjevně těší Rus Jevgenij Bortnikov. Jeho přejemné dřevoryty připomínají druhou polovinu devatenáctého století, kdy byly před vynalezením autotypie takto přetavovány půltónové obrázky pro tisk. Samozřejmě, že Bortnikovovy dřevoryty mají zcela jinou, nesrovnatelně vyšší výtvarnou hodnotu. Snad jsou na nich přitažlivé i ty obnažené lepší dívky. Vždyť také jako frontispice katalogu byla použita jeho Leda

s labutí. Jak v dnešní době jinak, že? Je to exlibris pro Jüng-jinga Kua.

Dodejme, že šanghajská společnost Fu Sien Čaj byla založena v roce 1997 a má nyní 200 členů. Sdružuje čínské exlibristy, kteří se takto jako i jiní podobní hlásí o slovo. V budoucnosti o nich stále více uslyšíme. Jako *spiritus agens* podle korespondence se jeví její předseda pan Wang Rong.

Josef Chalupský

Poznámka redaktora: Společnost Shanghai Fu Xian Zhai Exlibris Society (SFXZ) vydává časopis Friend of Exlibris. Má být pořadatelem kongresu FISAE v roce 2016. Uspořádala výstavy: 2007 P. Hlavatý, 2008 J. Brázda, 2009 M. Manojlín a J. Werner, 2009 P. Augustovič.

63. SJEZD DEG GRASSAU 2012

Letošní v pořadí již 63. sjezd německé exlibristické společnosti se uskutečnil ve dnech 3. - 6. května 2012 v Grassau. Toto městečko – klimatické letovisko se nachází v jižním Bavorsku v předhůří Chiemgauských Alp.

Organizaci sjezdu si vzala na starost německá sběratelka paní Evelyn Dünstl-Walter z blízkého Traunsteinu s manželem a několika dalšími spolupracovníky. Jako místo sjezdu vybrali Sporthotel Achental na okraji Grassau.

Sjezdu se zúčastnilo přes 170 sběratelů a výtvarníků a 50 rodinných příslušníků z 20 zemí celého světa včetně USA, Číny a Hong Kongu. Ze zahraničních účastníků byli nejpočetněji zastoupeni Češi s celkem 15 sběrateli a výtvarníky a 3 rodinnými příslušníky. Účast českých a slovenských výtvarníků a grafiků byla docela slušná: Leo Bednárik, Vladimír Bogdanov, Jiří Brázda, Jan Černoš, Günter Hujber, Martin Manojlín, Miroslav Petřík a Katarína Smetanová.

Zahájení sjezdu proběhlo v pátek 4. 5. 2012 večer v klášterním kostele v Traunsteinu. Toto zahájení bylo spojené též s vernisáží výstavy tvůrců exlibris z Bavorska s podtitulem Velké umění na malých lístcích. Tato nádherná kolekce představila na samostatných panelech více než 20 umělců pocházejících či působících v Bavorsku od konce 19. století po současnost. Nechyběl mezi nimi samozřejmě ani Josef Werner, žijící v blízkém Prienu. Sjezd zahájil starosta Traunsteinu, o výstavě a klasickém exlibris promluvil prezident DEG Dr. Gernot Blum a historii zdejšího konventu připomněla paní Dr. Lydia Grosspietsch.

Marie Urbanová a MUDr. Václav Heřman na sjezdu DEG v Grassau

Sobotní odpolední výlet se konal na „bavorské moře“, jezero Chiemsee. Z Grassau do Prienu se jelo autobusem a odtud na ostrov Herrenchiemsee lodí. Na „mužském ostrově“ jsme navštívili původní starý zámek později přestavěný na augustiniánský klášter. Nacházejí se v něm muzejní expozice o 1200leté historii Bavorska, historii Německa po 2. světové válce a pokoje, které obýval bavorský král Ludvík II. Galerijní část je věnována umělcům tvořícím v oblasti kolem jezera Chiemsee a rozsáhlou sbírkou je zde prezentován jeden ze zakladatelů mnichovské secese Julius

Exter. Po prohlídce kláštera zbyl čas i na posezení v sousední restauraci s výhledem na „ženský ostrov“.

V sobotu dopoledne se konalo výroční zasedání DEG. Na něm byl místo Dr. G. Bluma zvolen novým prezidentem dosavadní viceprezident Klaus Thoms.

Součástí sjezdu byla i tradiční soutěž, do které mohou výtvarníci zaslat nová exlibris, vytvořená od posledního sjezdu. Účastníci sjezdu poté hlasují pro tři exlibris, která se jim nejvíce líbila. Všechna tři oceněná místa obsadili domácí grafici. Třetí místo Andreas Raub, druhé Frank Eissner a první náš člen Josef Werner.

Sjezd zakončila slavnostní večeře v hotelové restauraci. Večer byl zahájen přípitkem, darovaným vedením hotelu. Účastníky pozdravil starosta Grassau. Nový prezident DEG pan K. Thoms poděkoval organizátorům a pan Heinz Decker předal listinu o čestném členství v DEG Dr. Ottmaru Premstallerovi.

Příští sjezd DEG bude opět po pěti letech hostit durynský Wurzbach. Městečko Wurzbach leží pouhých 100 km od hraničního přechodu Pomezí nad Ohří a tak je to příležitost k ještě mnohem větší účasti českých sběratelů a výtvarníků než letos. Mohu to jen vřele doporučit.

Jiří Hlinovský

GESTA - ŠEST EXLIBRIS TOMÁŠE HŘIVNÁČE

K letošní valné hromadě připravil Ing. Milan Humplík pro subskribenty a další zájemce z členů našeho spolku krásný soubor šesti exlibris Tomáše Hřivnáče s názvem Gesta. Autor použil pro realizaci souboru techniku leptu a vytvořit sérii půvabných ženských aktů. Ženy zde gestikulací dávají najevo své mínění, zřejmě o mužích, avšak nijak lichotivé, když gesta spíše naznačují něco ve smyslu „pane Bože, co jsi to zase provedl?“ No ženy jsou to krásné a jejich sebevědomí z nich přímo číší. Tisk provedl velice kvalitně Milan Dřimal. Celý soubor je uložen ve vkusné obálce s kresbou T. Hřivnáče. Vydavatelem je SSPE.

Majiteli exlibris se stali: Vladimír Bogdanov, Jan Langhammer, Václav Heřman, Marie Urbanová, Alžběta Sirotková a Karel Scherzer. Pro subskribenty byl soubor připraven k převzetí na valné hromadě. Zbytek je v prodeji za částku 800 Kč na adrese spolku.

Tomáš Hřivnáč, C3, 2012

Lgh

PUBLIKACE

Jaroslav Dajč – Soupis exlibris 1979-2011

Tato užitečná příručka pro milovníky díla Jaroslava Dajče obsahuje soupis všech 271 exlibris, která autor vytvořil v rozmezí let 1979 až 2011. Soupis vydal v omezeném nákladu 60 výtisků SSPE a byl prodáván na valné hromadě 24. března 2012 v Praze. Zbývající výtisky je možno objednat na adrese spolku. Elektronická verze soupisu bez seznamu majitelů exlibris je umístěna na spolkových stránkách www.sspe.cz. Pro vtištění na vlastní tiskárně je možno si objednat kompletní elektronickou verzi soupisu na adrese langhammer.jan@o2active.cz.

ČASOPISY

BOEKMERK tijdschrift voor ex-libriskunst. Nummer 37/2012

Jsou to čtyři roky, kdy byl časopis obnoven (2008), a tak je k tomuto číslu přiložen pečlivě zpracovaný obsah všech třinácti od té doby vyšlých čísel, tj. čísla 25-36 z let 2008-2011. Jinak tu je poslední část článku o moderním belgickém exlibris, ve kterém Aloys Vertongen v samostatných odstavcích zmiňuje sedm výtvarníků, např. Jacquesa Radolskyho (1924-1999), Pierra Alechinskyho (*1927) aj., a jmenuje další. Samostatná pojednání jsou věnována Belgičanovi André Leprincemu (*1946), bulharskému talentu Veselinu Damjanovovi (*1978) a Bělorusovi Romanu Sustovovi. Představen je otec moderního čínského exlibris Čang Ťia-žuej (anglicky Zhang Zhi You, *1934), kterého autor textu Martin R. Bayens nazval svým přítelem.

Nás může rovněž zajímat rozhovor se sběratelskou dvojicí paní Marií Wymeerschovou a panem Theem Maesem. Za začátek své exlibristické obliby považuje paní Wymeerschová návštěvu u Emila Kotrby. (Jeho jedno exlibris je tam reprodukováno.) Na počest pětistého výročí narození vlámského kartografa Gerharda Mercatora (1512-1594) jsou otištěna dvě stará mapová exlibris z jedné londýnské sbírky. V pravidelné rubrice Ex spiritu s názvem snad Shovívavější Venuše jsou dvě exlibris s „hard-pornem“ skupinového sexu. Spíše jako vtip jsou ožehavá místa jakoby „cenzurně“ zastřena. Milý je přehled všech sesterských časopisů, které redakce dostává, a to s reprodukcemi titulů, bibliografickým popisem a krátkým komentářem. U naší Knižní značky je uvedeno, že se věnuje převážně jen českým umělcům. Což je pravda. Celé číslo je jako obvykle ilustrováno dokonalými reprodukcemi exlibris.

jch

Exlibriswereld č. 1/2012, Nederlandse Vereniging voor Exlibris en andere Kleingrafiek

Martin R. Baeyens seznamuje čtenáře s tvorbou čínského malíře a grafika Dong Xiaozhuanga a v úvodu připomíná, že se s ním poprvé setkal na 26. kongresu FISAE v roce 1996 v Chrudimi. Kniha a výstava ve Vincent van Goghhuys v Zundertu je věnována životu a dílu básnířky Henrietty Roland Holstové (1869-1952) a jejímu manžel, výtvarnému umělci, Richardu Roland Holstovi (1868-1938). V knize Exlibris v exilu - Německo-židovští uprchlíci v Nizozemsku 1933-1940 jsou připomenuti vý-

znamní tvůrci exlibris, žijící v emigraci. Další kniha Johan Jakobs (1881-1955) - Návrhář, výtvarník a pedagog z Helmondu obsahuje rovněž jeho tvorbu secesních exlibris. Článek Homér, Odysseus a Sirény (I) přibližuje řecké báje a tvůrce exlibris s tímto tématem (mezi nimi také E. Kotrba).

KISGRAFIKA, 2012/1

Gábor Csernák (1931-2010) z východního Maďarska byl sběratelem poštovních známek, mincí, volné grafiky, obrazů a exlibris. II. část článku Exlibris jako zdroj výzkumu kulturních dějin je věnována sběratelům exlibris v 19. a 20. století, mezi něž patřili církevní osobnosti, šlechtici a vědci. Osmdesátiletý Lajos Palásthy, který vlastní sbírku přibližně 50 000 exlibris, odpovídal na otázky.

Mitteilungen der Deutschen Exlibris-Gesellschaft č. 1/2012

Pro nakladatele a bibliofila Abrahama Horodische (1898-1987) vytvořila jeho žena Alice Horodisch-Garmanová (1905-1984) sérii exlibris pro jednotlivé knižní obory; soubor těchto exlibris byl vydán v roce 1954 v New Yorku s titulem Book Plates in Pen and Ink v nákladu 300 exemplářů. Motivy z knih Lewise Carrolla o dobrodružstvích dívky Alice byly inspirací pro vznik exlibris na toto téma; jedno vytvořila také K. Vavrová. Další článek je věnován exlibris vědců Ernsta Haeckela (1834-1919) a Wilhelma Ostwalda (1853-1932). Následuje článek o chemických exlibris a jejich majitelích. Jsou uvedeny opravené biografické údaje malíře, grafika a tvůrce exlibris Maxe Schenkeho (1891-1969). Grafik Klaus Süss (*1951) oslavil 60. narozeniny výstavou svých prací v Chemnitzu. Mezi reprodukovánými novoročenkami je také novoročenka od Pavla Černého z Plzně.

Mitteilungen der Österreichischen Exlibris-Gesellschaft, č. 2/2011

Prof. Werner Pfeiler, výtvarník a tvůrce exlibris oslavil sedmdesátiny (nar. 15. 6. 1941 ve Vídni). Rovněž malíř a grafik Viktor G. Schapiel se zařadil mezi sedmdesátníky; narodil se 18. 11. 1941 v Efremovu v Rusku a od roku 1979 žije ve Vídni. Erich Fitzbauer se narodil 13. 5. 1927 ve Vídni, vystudoval anglistiku a germanistiku na univerzitě ve Vídni a byl činný jako gymnaziální profesor; od roku 1973 je nakladatelem edice Graphischer Zirkel (170 bibliofilů), vytvořil rovněž několik kresebných exlibris. H. R. Scheffer se vrací k historii ÖEG před 60 lety. B. Angerhofer píše o sjezdu DEG v Herdecke v roce 2011 a o soutěži Das buchgerechte Exlibris. Je připomenuta výtvarnice Maria Bauer-Klimbacher (20. 8. 1911-19. 2. 2000), která tvořila půvabná dřevorytová exlibris.

Mitteilungen der Österreichischen Exlibris-Gesellschaft, č. 1/2012

V návaznosti na svoji přednášku na sjezdu ÖEG v Steyru uveřejnil T. Cernajsek rozsáhlý článek o exlibris se zobrazením globu. H. R. Scheffer se ve svém článku vrací k dění ve spolku před sto lety. Muzeum Bartlhaus v Pettenbachu vystavilo exlibris a grafické práce prof. Bernharda Hollemanna (*1935). Zemřeli: belgický výtvarník Antoon Vermeulen (1931-2012) a rakouský dřevorytec Alfred Pührer (25. 6. 1927-24. 7. 2011). Vyšla kniha Herbert Toni Schimek - Exlibris, Briefmarken, Kupfer- und Stahlstich, kterou napsal Michael Georg von Oppel.

Nordisk Exlibris Tidsskrift (Severský exlibristický časopis) 2012/1

Článek W. Wissinga je věnován zobrazení mopsů na exlibris. Znamý belgický výtvarník Frank-Ivo van Damme vytvořil sérii exlibris s motivem houpacího koně s na-

hou ženou pro H. Larsena, který tento motiv sbírá. Kazimierz Wiszniewsky (1894-1962) patřil k významným polským grafikům; v roce 1950 vydal soubor osmi exlibris provedených v barevném dřevorytu. Contemporary International Ex-Libris Artists Vol. 15/2011, skvělá publikace (vydává Artur Mario da Mota Miranda), obsahuje informace a soupisy exlibris těchto autorů: Ausra Capskyte z Litvy, Ortansa Moraru z Kanady, Jaroslav Minář z Česka, Andrew Levitsky z Ukrajiny, Tanya Miller z Kanady, Oleg Naboka z Ukrajiny, Francisco Quintanar z Mexika, Shigeki Kuroda z Japonska, Frederic Voisin z Francie, Peter Ford z Anglie a David Afsah-Mohallatee z USA. Ve Frederikshavn Kunstmuseum byly na výstavách představeni autoři: Veselin Damjanov-Ves (*1977) z Bulharska, Regina Franke (*1955) z Německa, Josef Werner (*1945) z Německa a Konstantin Kalynovych (*1959) z Ruska.

Lgh

KNIŽNÍ ZNAČKA číslo 2/2012

Redaktor: Ing. Jan Langhammer, CSc.,

Ke Kukačce 797/19, 312 00 Plzeň 12, e-mail: langhammer.jan@o2active.cz.

Redakční kruh: Ing. Milan Humplík, doc. RNDr. Josef Chalupský a Aleš Nevečeřal.

Jazyková korektura: René Keller.

Předseda SSPE: Karel Urban, Na Vyhlídce 291, 252 06 Davle.

Název časopisu a logo na poslední straně: akademický malíř Miroslav Houra.

Vydává: Spolek sběratelů a přátel exlibris v Praze, P. O. BOX 645,
111 21 Praha 1. Číslo účtu: 87951/0300.

Pro zasílání plateb ze zahraničí platí pro číslo účtu vedeného v euro:

SWIFT/BIC: CEKOCZPP, IBAN: CZ02 0300 0000 0002 3224 2690.

ISSN 1211- 3840. Číslo registrace MK ČR E 11475.

Počítačová sazba, grafická úprava a zlom: Ing. Jan Langhammer, CSc.

Tisk: Miroslav Kratochvíl, Ke Skomelnu 398, 338 28 Radnice. Náklad 550 výtisků.

Rozesílá Postservis Praha.

Webové stránky: www.sspe.cz.

Toto číslo vyšlo 30. 6. 2012. Redakční uzávěrka příštího vydání je 31. 8. 2012.